Published on *Arbocatalogus Afvalbranche* (https://arbocatalogus-afvalbranche.nl)

goedgekeurd

Onderhouden en afstellen arbeidsmiddelen

Maatregel naar plaats in de Arbeidshygiënische Strategie: Organisatorische maatregelen

Beschrijving van de maatregel

Installaties en machines die afvalstoffen inzamelen en verwerken hebben het zwaar te verduren. Afvalstoffen zijn doorgaans geen homogene producten, waardoor de installaties sneller vervuild raken en snel slijten. Systematische inspectie, uitvoeren van keuringen en goed, periodiek onderhoud van alle machines, apparaten en gereedschappen, zijn verplicht voor goed en veilig functionerende arbeidsmiddelen, zodat deze technisch in goede staat zijn en voldoen aan de wettelijke eisen. Keuringen dienen te gebeuren conform de frequentie uit de gebruiksaanwijzing en wordt niet op deze webpagina behandeld. Op het keuren van arbeidsmiddelen is de maatregel Gebruiken van gekeurde arbeidsmiddelen [1] van toepassing. Indien inspecties regelmatig worden uitgevoerd en de aanbevelingen worden opgevolgd, worden onveilige situaties in principe voorkomen. Deze webpagina beschrijft met name onderhoud aan en afstellen van arbeidsmiddelen. Er zijn drie niveaus van inspectie en herstel om afwijkingen en gevaren te voorkomen, namelijk:

1. preventief inspecteren en onderhouden (inclusief eventuele verplichte keuring; zie Gebruiken van gekeurde arbeidsmiddelen [1]
2. afkeurpunten constateren en herstellen voordat er verkeerde werking of gevaar is opgetreden
3. bij een opgetreden gevaarlijke afwijking of defect deze oplossen

Goed onderhoud aan de hand van een voor elk arbeidsmiddel vastgestelde checklist voor inspectie en onderhoud zorgt ervoor dat er geen of minder storingen verholpen hoeven te worden, waardoor het risico op het ontstaan van gevaren kleiner is dan bij achterstallig onderhoud. De belangrijkste gevaren bij het uitvoeren van onderhoud en het verrichten van handelingen aan machines, voertuigen en installaties zijn beknellen, pletten, amputatie, elektrocutie, en geraakt worden door bewegende of vallende delen of objecten.

Wat is verplicht?

Bij het plannen van onderhoud is het wettelijk verplicht (art. 7.5 Arbobesluit) om de nodige maatregelen voor te bereiden en tijdens het uitvoeren van het onderhoud te nemen om ongevallen tijdens demontage, inspectie, keuring, onderhoud, reparatie, herstel, schoonmaak en montage van arbeidsmiddelen te voorkomen. Dit geldt in elk geval voor de volgende arbeidsmiddelen: inzamelvoertuigen, veegmachines, containerwagens, perscontainers, autolaadkranen, breekmachines, shredders, sorteerbanden, transportbanden, verkleiners, shredders, zeeftrommels, en omzetmachines. Het arbeidsmiddel moet voorafgaand aan de werkzaamheden altijd worden veilig gesteld door deze energieloos te maken, te vergrendelen of te blokkeren, waaronder hydraulisch, elektrisch (voeding hoofdstroom en stuurstroom, ook stroom in opslag zoals in accu, batterij, condensator en dergelijke), borgen van delen die kunnen bewegen of vallen, verwijderen van afval materiaal dat nog in of op een arbeidsmiddel zit, kinetische energie (beweging door zwaartekracht), laatste slag in het middel, veerenergie, en chemisch schoon (vaste stoffen, vloeistoffen, gassen, dampen en vluchtige stoffen). Voorkomen moet worden dat het arbeidsmiddel ongewenst ingeschakeld of gebruikt wordt, waardoor een persoon in gevaar komt of letsel oploopt. Zo nodig de veilig gestelde situatie vergrendelen met een persoonlijk slot of sloten. Dit geldt ook voor afstelwerkzaamheden en tijdens productie met of aan het arbeidsmiddel. Bovendien moeten de eventuele aanwijzingen van de fabrikant van het arbeidsmiddel worden opgevolgd. Als een onderhoudsboek (logboek) bij het arbeidsmiddel verplicht is, dan wordt daarin genoteerd wanneer onderdelen zijn vervangen en welke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Meer in het algemeen worden uitgevoerde werkzaamheden zoals onderhoud, inspecties, keuringen, herstellingen, vervangingen en modificaties vastgelegd en aantoonbaar gemaakt.

Voorbeeld procedures en werkinstructies

Op de webpagina Toepassen van procedures [2] zijn diverse voorbeeld procedures voor het veilig uitvoeren van onderhoud opgenomen waaronder:

- voorbeeld procedure veilig stellen [3] van een installatie
- voorbeeld procedure voor inspectie en (groot) onderhoud in hallen [4]
- voorbeeld procedure voor groot onderhoud bij composteerproces [5]
- voorbeeld werkvergunning [6]

- voorbeeld werkinstructie lock out - tag out (LOTO) [7]

Wat is verplicht?

Alleen aangewezen werknemers mogen een arbeidsmiddel gebruiken als het gebruik ervan een specifiek gevaar voor de veiligheid van werknemers kan opleveren (art. 7.6 lid 1 Arbobesluit). De werknemer die een arbeidsmiddel bedient, moet werken volgens de instructies, geboden en verboden uit werkinstructies, gebruikshandleiding en productinformatiebladen van fabrikanten.

In veel gevallen is het eigen ter zake deskundige personeel bevoegd om arbeidsmiddelen om te bouwen, te onderhouden, te repareren, te reinigen of storingen te verhelpen. Ter zake deskundig wil zeggen dat de betreffende werknemer hiertoe is opgeleid of geïnstrueerd, de noodzakelijke specifieke deskundigheid bezit en ook ervaring heeft met de werkzaamheden (art. 7.6 lid 2 Arbobesluit). Zowel de onderhoudsmonteur als de storingsmonteur moet werken volgens de instructies, geboden en verboden uit werkinstructies, gebruiks- en onderhoudshandleidingen en productinformatiebladen van fabrikanten.

Eigen ter zake deskundig personeel mag ook inspecties en keuringen uitvoeren, tenzij wettelijk is voorgeschreven, dat inspectie en keuring van arbeidsmiddelen [1] (installaties en machines) werk voor een erkende installateur of ander gespecialiseerd bedrijf is.

Voorbeeld uitwerkingen voor specifieke toepassing

Voor zover beschikbaar wordt hieronder op deze pagina aan bovenstaande specifieke invulling gegeven voor de volgende onderwerpen:

- gevaarlijke (afval)stoffen
- vallende voorwerpen en hijswerkzaamheden
- veilig verkeer

Gevaarlijke (afval)stoffen

Om lekkage te voorkomen dienen de transportmiddelen voor vervoer van afval, gevaarlijk afval en gevaarlijke stoffen in goede conditie gehouden te worden.

naar boven

Vallende voorwerpen en hijswerkzaamheden

Hijswerktuigen, hijsbanden en overig hijsmateriaal moeten op tijd worden gecontroleerd en onderhouden. De wettelijk verplichte periodieke keuringen van hijsmateriaal [8] dienen tijdig te worden uitgevoerd. Reparaties aan hijswerktuigen en -gereedschappen mogen alleen door daartoe bevoegd personeel worden uitgevoerd. Het is noodzakelijk een goed onderhoudsprotocol [9] te hebben.

naar boven

Veilig verkeer

Onderhoud en afstellen van arbeidsmiddelen hebben een grote invloed op de verkeersveiligheid. De belading heeft invloed op de wegligging van arbeidsmiddelen, waaronder voertuigen en containers.

Zie ook: Stellen van eisen aan voertuigen en containers [10]

naar boven

Beoogd effect
Correct gebruiken, onderhouden, ombouwen, repareren, reinigen en afstellen van arbeidsmiddelen leidt tot minder arbeidsrisico's en daardoor minder uitval. In bepaalde gevallen betekent goed afstellen van arbeidsmiddelen ook dat de kans op mentale belasting (psychosociale arbeidsbelasting) kleiner is.

Meer informatie
- Zie ook Stellen eisen aan voertuigen [10]
- Zie ook Gebruiken gekeurde arbeidsmiddelen [1]
- Zie ook Toepassen van procedures [11]
- Zie ook Opstellen en naleven onderhoudsplan [9]
- Zie ook Keuringsklassen voor arbeidsmiddelen [8]

Wet- en regelgeving
- Artikel 7.5 Arbobesluit inzake Montage, demontage, onderhoud, reparatie en reiniging van arbeidsmiddelen
- Artikel 7.6 Arbobesluit inzake Deskundigheid werknemers

Source URL: https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/onderhouden-en-afstellen-arbeidsmiddelen

Links
[1] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/gebruiken-gekeurde-arbeidsmiddelen
[2] https://www.arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/toepassen-procedures
[3] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/voorbeeld-procedure-veilig-stellen
[4] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/voorbeeld-procedure-inspectie-en-groot-onderhoud
[5] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/voorbeeld-procedure-groot-onderhoud-composteren
[6] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/voorbeeld-procedure-werkvergunning
[7] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/voorbeeld-werkinstructie-lock-out-tag-out
[8] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/keuringsklassen-arbeidsmiddelen
[9] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/opstellen-en-naleven-onderhoudsplan
[10] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/stellen-eisen-aan-voertuigen-en-containers
[11] https://arbocatalogus-afvalbranche.nl/maatregel/toepassen-procedures